

DRAMATIESE KUNSTE

Tyd: 3 uur

150 punte

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 7 bladsye. Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is.
2. Die vraestel is in twee afdelings verdeel. Jy moet **ALBEI** afdelings beantwoord:

AFDELING A: DRAMAS EN OPVOERING IN KONTEKS
Vraag 1: *The Caucasian Chalk Circle* – Bertolt Brecht
Vraag 2: Suid-Afrikaanse Teater – EEN van die volgende dramas moet gekies word:

- *Sizwe Bansi Is Dead* – Fugard, Kani, Ntshona
- *The Island* – Fugard, Kani, Ntshona
- *My Life* – Fugard en Cast

AFDELING B: OPSTEL
Vraag 3

3. Nommer jou antwoorde PRESIES soos die vrae in die vraestel genummer is.
 4. Die puntetoekenning per vraag is 'n riglyn vir die hoeveelheid detail en nougesetheid wat in die antwoord verlang word.
 5. Onafhanklike, kreatiewe denke en die toepassing van kennis sal tot jou voordeel wees.
 6. Dit is in jou eie belang om leesbaar te skryf en netjies te werk.
-

AFDELING A DRAMAS EN OPVOERING IN KONTEKS**VRAAG 1 THE CAUCASIAN CHALK CIRCLE – BERTOLT BRECHT**

Lees die volgende geredigeerde uittreksel uit *The Caucasian Chalk Circle* en beantwoord dan Vraag 1.1 en Vraag 1.2.

'n Uittreksel uit *The Caucasian Chalk Circle*

Beggars and petitioners stream from a palace gateway, holding up thin children, crutches, and petitions. They are followed by two Ironshirts and then by the Governor's family, elaborately dressed. 1

THE BEGGARS AND PETITIONERS: Mercy, Your Grace, the taxes are beyond our means ... I lost my leg in the Persian war, where can I get ... My brother is innocent, Your Grace, a misunderstanding ... my child is starving in my arms ... We plead for our son's discharge from the army, our one remaining son ... Please, Your Grace, the water inspector is corrupt. 5

A servant collects the petitions; another distributes coins from a purse. Soldiers push back the crowd, lashing it with thick leather whips.

THE SINGER: For the first time on this Easter Sunday, the people see the heir. 10
Two doctors never leave the child, the noble child,
Apple of the Governor's eye.

Cries from the crowd "The child! ..." "I can't see it, stop pushing!" ... "God bless the child, Your Grace!" *Soldiers push back the crowd, lashing it with thick leather whips.*

THE FAT PRINCE: What a magnificent day! ... Happy Easter, little Michael, tititi! 15

THE GOVERNOR'S WIFE: What do you think of this, Arsen? Georgi has finally decided to start building the new wing on the east side. All these miserable slum houses are to be torn down to make room for a garden. It's quite impossible to live in this slum. But Georgi, of course, builds only for his little Michael. Never for me, Michael is everything, everything for Michael! 20

THE FAT PRINCE: That's good news after so much bad. What's the latest about the war, Brother Georgi? *The governor shows his lack of interest.* A strategic retreat, I hear? Well, minor reverses invariably occur. Sometimes things go well, sometimes not so well. Such are the fortunes of war. Doesn't mean much, eh?

THE GOVERNOR'S WIFE: He's coughing! Georgi, did you hear? *Sharply to the two doctors, dignified men, who stand close to the pram:* He's coughing! 25

FIRST DOCTOR: *to the second:* May I remind you, Niko Mikadze, that I was against the lukewarm bath? A minor oversight in warming the bath water, Your Grace.

SECOND DOCTOR: *equally polite:* I can't possibly agree with you, Mikha Loladze. The temperature of the bath water was the one prescribed by our great and beloved Mishiko Oboladze. More likely a slight draught in the night, Your Grace. 30

THE GOVERNOR'S WIFE: But do take better care of him, he looks feverish, Georgi!

THE FAT PRINCE: Well, well, well! I always say: one pain in my liver and the doctor gets fifty strokes on the soles of his feet. And that's only because we live in such a decadent age. In the old days, it would have been: Off with his head!

35

THE GOVERNOR'S WIFE: Let's go into the church. Very likely it's the draught here.

THE SINGER: The city lies still ...

When the houses of the great collapse

Many little people are slain.

Those who had no share in the fortunes of the mighty

Often have a share in their misfortunes. The plunging

Wain

drags the sweating beasts into the abyss.

40

[*The Caucasian Chalk Circle: Bloomsbury; vertaling deur Alistair Beaton, Bedryf 1, bladsy 8*]

1.1 DRAMATURG SE BEDOELINGS EN SOSIOPOLITIEKE RELEVANSIE

1.1.1 Brecht bied kragtige sosiale kommentaar in die uittreksel hierbo aan. Identifiseer **TWEE** sosiale kwessies wat in die uittreksel duidelik is. (2)

1.1.2 Verduidelik waarom Brecht van mening is dat **ELKEEN** van die twee sosiale kwessies wat jy in Vraag 1.1.1 hierbo geïdentifiseer het, belangrik is. (6)

1.1.3 Identifiseer **TWEE** vervreemdingsinstrumente/"verfremdungseffekt" wat in hierdie uittreksel duidelik is. (2)

1.1.4 Verduidelik hoe die vervreemdingsinstrumente wat jy in Vraag 1.1.3 geïdentifiseer het, Brecht se bedoelings effektief versterk. (4)

1.2 OPVOERING

1.2.1 Verduidelik kortliks jou begrip van die term "**gestus**". (2)

1.2.2 Stel voor waar gestus in hierdie uittreksel gebruik kan word en verduidelik **HOE** en **WAAROM** dit effektief gebruik kan word. (5)

1.2.3 Beskryf hoe Brecht se idees vir die skep van "SPASS", of pret, in hierdie uittreksel duidelik is. (4)

1.2.4 Verbeel jou jy regissee die uittreksel met die spesifieke bedoeling om 'n **SUID-AFRIKAANSE** konteks te skep.

Verduidelik hoe jy jou opgevoerde uittreksel beide relevant en opwindend vir jou Suid-Afrikaanse gehoor sal maak.

Jou antwoord moet kennis en begrip van Brecht se ensenerings-tegnieke en innovasies in toneeltegniek toon. (8)

1.2.5 As hul regisseur het jou akteurs jou gevra hoe om die speel van hul karakters in hierdie uittreksel te benader.

Noem die naam van een karakter in die uittreksel en bespreek dan hoe die akteur hierdie karakter in die ware Brecht-speelstyl moet benader en opvoer.

(7)

1.3 TEMA

Beskou die volgende beeld en die uittreksel uit *The Caucasian Chalk Circle* daaronder.

[Bron: <<http://www.challoners.com/c/news/january-2015/caucasian-chalk-circle>>]

Toneel 2 – The Singer: Terrible is the temptation to do good!

Bespreek in 'n mini-opstel van een bladsy (ongeveer 300 woorde) hoe **Grusha** EN **Azdak** die betekenis van die stelling hierbo in die drama demonstreer.

Verskaf spesifieke redes en voorbeelde om jou bespreking te regverdig.

(15)
[55]

VRAAG 2 SUID-AFRIKAANSE TEATER

In hierdie vraag moet jy na EEN van die volgende dramas verwys:

- *Sizwe Banzi Is Dead*
- *The Island*
- *My Life*

Skryf die titel van die drama wat jy bestudeer het neer voor jy begin om Vraag 2 te beantwoord.

2.1 STRUKTUUR, KREATIEWE PROSES EN INTERPRETASIE

- 2.1.1 Noem die proses wat gebruik is om die drama wat jy bestudeer het te skep. (1)
- 2.1.2 Verskaf 'n gedetailleerde verduideliking van die proses wat jy in Vraag 2.1.1 genoem het met spesifieke verwysing na die drama wat jy bestudeer het. (8)
- 2.1.3 Verduidelik hoe die struktuur van die drama wat jy bestudeer het hierdie kreatiewe proses weerspieël. (4)
- 2.1.4 Lees die uittreksel hieronder deur Jerzy Grotowski uit *Towards a Poor Theatre* en beantwoord dan die vraag wat volg:

*... jy moet jouself afvra wat onmisbaar aan teater is. Kom ons kyk.
 Kan teater sonder kostuums en stelle bestaan? Ja, dit kan.
 Kan dit sonder musiek, wat die intrige vergesel, bestaan? Ja.
 Kan dit sonder beligting effekte bestaan? Natuurlik.
 En sonder 'n teks? Ja.*

Bespreek, met voorbeelde, hoe elemente van Grotowski se Arm Teater weerspieël word in die drama wat jy bestudeer het. (9)

- 2.1.5 Jy is gevra om die Suid-Afrikaanse teks wat jy vanjaar bestudeer het te **regisseeer**.

Jy het nie toegang tot 'n tradisionele/konvensionele teaterruimte nie.

Stel, in die lig van die tipe akteur/gehoor-verhouding wat jy graag wil skep, die tipe ruimte voor wat jy dink toepaslik sal wees vir jou produksie en gee redes vir jou antwoord. (5)

- 2.1.6 Verbeel jou jy **speel** in die drama wat jy vanjaar bestudeer het.

(a) Noem die naam van die karakter wat jy sal speel en skryf dan akteursnotas vir jouself waarin jy:

- 'n gedetailleerde beskrywing van die emosionele reis van jou karakter verskaf.
- oor die toepaslike speelstyl besin. (8)

(b) Kies 'n oomblik uit die drama waarin jy speel en beantwoord die volgende:

- beskryf die oomblik akkuraat en identifiseer die stemming.
- verduidelik hoe jy jou stem sal gebruik om die stemming van jou gekose oomblik te versterk.

(5)

2.2 SOSIOPOLITIEKE AGTERGROND EN DRAMATURG SE BEDOELING

Lees die aanhaling hieronder en beantwoord dan die vraag wat volg:

"... Kunstenaars vat kanse, vertel stories wat mense nie altyd reg is om te hoor nie en hou 'n spieël op om realiteite, beide die goed en die sleg, van ons samelewing te weerspieël ... hulle skep aktief die kultuur rondom ons aangesien teater die antenna van die mens se sosiale en politiese bewustheid verhoog."

- Tara Bracco -

Bespreek in 'n mini-opstel van een bladsy (ongeveer 300 woorde) hoe die drama wat jy bestudeer het "die antenna van die mens se sosiale en politiese bewustheid verhoog".

Verskaf spesifieke redes en voorbeelde om jou bespreking te regverdig.

(15)
[55]

110 punte

AFDELING B OPSTEL**VRAAG 3**

Hierdie afdeling ondersoek TWEE van die volgende voorgeskrewe tekste:

- *The Caucasian Chalk Circle* – Bertolt Brecht

EN

EEN van die Suid-Afrikaanse tekste hieronder:

- *Sizwe Bansi Is Dead* OF
- *The Island* OF
- *My Life*

Grotowski dink aan teater as "'n plek van uitlokking" waarin die "heilige akteur" die toeskouer kan uitlok* om 'n soortgelyke proses van selfbesinning te onderneem. Hierdie daad van **intieme gesprek*** en/of **konfrontasie*** tussen die akteur en sy gehoor sal dieper kennis en verandering toelaat.

[Bron: "Towards a Poor Theatre" deur Jerzy Grotowski]

***uitlok** – om 'n emosie of gevoel aan te wakker of op te wek

***intieme gesprek** – om bemoeienis te maak met, om aansluiting te vind by en te vermaak

***konfrontasie** – om uit te lok, uit te daag en te debatteer

Bespreek in 'n goed gestruktureerde opstel van 600–650 woorde (ongeveer 2–3 bladsye) hoe die twee dramas wat jy bestudeer het Grotowski se teorie van **INTIEME GESPREK EN/OF KONFRONTASIE** weerspieël.

Gebruik die volgende opskrifte om jou bespreking te rig:

- Styl
- Tema
- Karakters

Ondersteun jou bespreking volledig met 'n goeie, toegespitste verduideliking en relevante voorbeelde uit elke drama.

[10 punte: struktuur van opstel + 30 punte: inhoud van opstel]

40 punte

Totaal: 150 punte